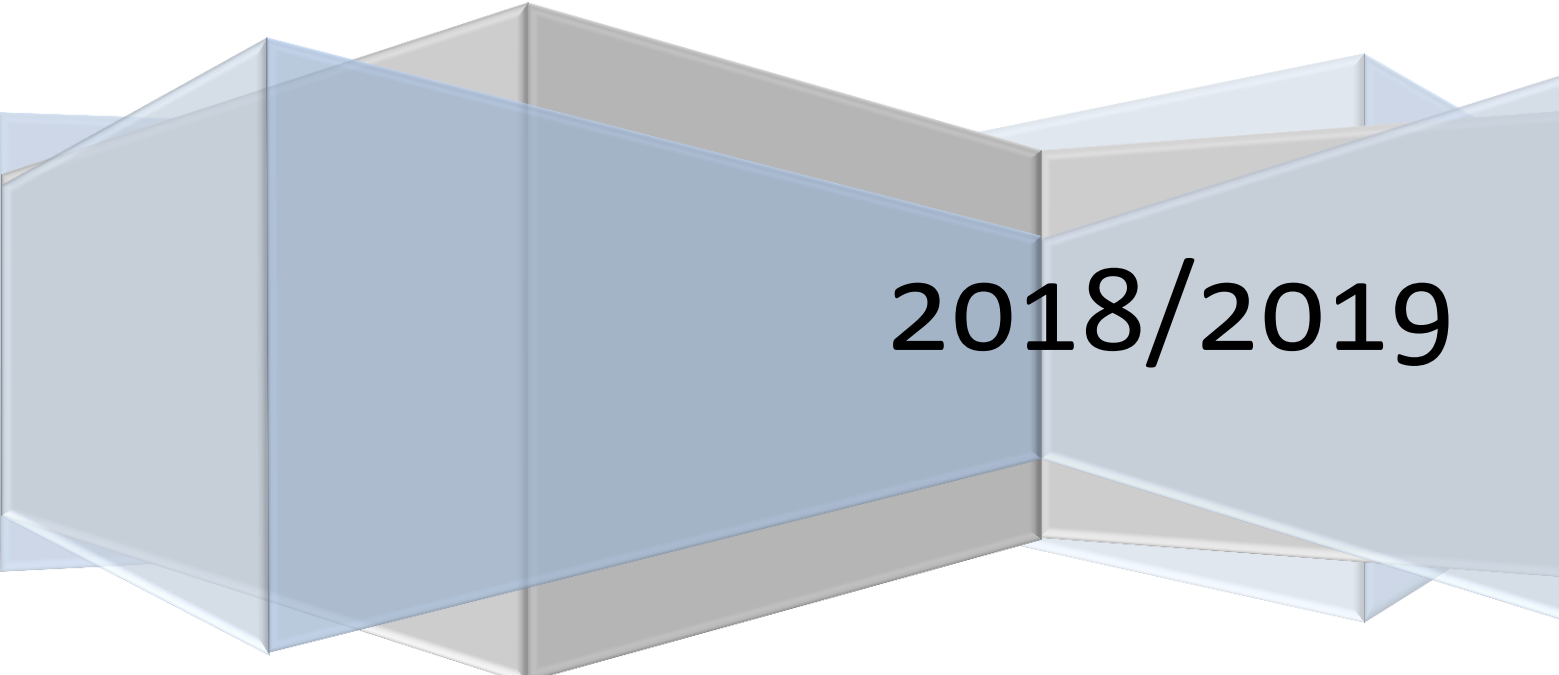

Gymnázium, Strakonice, Máchova 174

PROGRAM PORADENSKÝCH SLUŽEB VE ŠKOLE

2018/2019

Obsah

Obsah.....	1
1. Pracovní náplně pracovníků poradenských služeb.....	2
1.1. Školní metodik prevence.....	2
1.2. Výchovný poradce.....	3
1.3. Školní psycholog.....	5
2. Strategie školní neúspěšnosti.....	6
2.1. Poradenské pracoviště.....	6
2.2. Diagnostika žáka.....	6
2.3. Plán pedagogické podpory (PLPP) a spolupráce se zákonným zástupcem žáka.....	6
2.4. Podíl učitele na podpoře.....	6
2.5. Vyhodnocení.....	6
2.6. Závažnější problémy.....	7
3. Minimální preventivní program.....	8
3.1. Charakteristika cílů školy.....	9
3.2. Témata prevence ve výuce.....	10
3.3. Nabídka tradičních aktivit pro studenty:.....	11
4. Školní program proti šikaně.....	14
4.1. Charakteristika šikany.....	14
4.2. Podoby šikany.....	14
4.3. Školní program proti šikanování.....	15
5. Krizový plán školy.....	17
5.1. Šikana.....	18
5.2. Výskyt tabákových výrobků:.....	20
5.3. Výskyt alkoholu.....	20
5.4. Omamné a psychotropní látky (OPL).....	22
5.5. Záškoláctví.....	25
5.6. Krádeže.....	25
5.7. Rasismus.....	25
5.8. Vandalismus.....	25
5.9. Podvod.....	26
5.10. Kyberšikana.....	26
5.11. Výchovná opatření.....	26

1. Pracovní náplně pracovníků poradenských služeb

1.1. Školní metodik prevence

Školní metodik prevence vykonává činnosti metodické, koordinační, informační a poradenské. O těchto činnostech vede písemnou dokumentaci.

Metodické a koordinační činnosti

Koordinace tvorby a kontrola realizace preventivního programu školy.

Koordinace a participace na realizaci aktivit školy zaměřených na prevenci záškoláctví, závislosti, násilí, vandalizmu, sexuálního zneužívání, zneužívání sektami, prekriminálního a kriminálního chování, rizikových projevů sebepoškozování a dalších sociálně patologických jevů.

Metodické vedení činnosti učitelů školy v oblasti prevence sociálně patologických jevů (vyhledávání problémových projevů chování, preventivní práce s třídními kolektivy apod.).

- 1) Koordinace vzdělávání pedagogů školy v oblasti prevence sociálně patologických jevů.
- 2) Koordinace přípravy a realizace aktivit zaměřených na zapojování multikulturních prvků do vzdělávacího procesu a na integraci žáků/cizinců; prioritou v rámci tohoto procesu je prevence rasizmu, xenofobie a dalších jevů, které souvisejí s otázkou přijímání kulturní a etnické odlišnosti.
- 3) Koordinace spolupráce školy s orgány státní správy a samosprávy, které mají v kompetenci problematiku prevence sociálně patologických jevů, s metodikem preventivních aktivit v pedagogicko-psychologické poradně a s odbornými pracovišti (poradenskými, terapeutickými, preventivními, krizovými a dalšími zařízeními a institucemi), které působí v oblasti prevence sociálně patologických jevů.
- 4) Kontaktování odpovídajícího odborného pracoviště a participace na intervenci a následné péči v případě akutního výskytu sociálně patologických jevů.
- 5) Shromažďování odborných zpráv a informací o žácích v poradenské péči specializovaných poradenských zařízení v rámci prevence sociálně patologických jevů a zajišťování těchto zpráv a informací v souladu s předpisy o ochraně osobních údajů.
- 6) Vedení písemných záznamů umožňujících doložit rozsah a obsah činnosti školního metodika prevence, navržená a realizovaná opatření.

Informační činnosti

- 1) Zajišťování a předávání odborných informací o problematice sociálně patologických jevů, o nabídkách programů a projektů, o metodách a formách specifické primární prevence pedagogům školy.
- 2) Prezentace výsledků preventivní práce školy, získávání nových odborných informací a zkušeností.
- 3) Vedení a průběžné aktualizování databáze spolupracovníků školy pro oblast prevence sociálně patologických jevů (orgány státní správy a samosprávy, střediska výchovné péče, PPP, zdravotnická zařízení, policie, orgány sociální péče, nestátní organizace působící v oblasti prevence, centra krizové intervence a další zařízení, instituce, organizace i jednotliví odborníci).

Poradenské činnosti

- 1) Vyhledávání a orientační šetření žáků s rizikem či projevy sociálně nežádoucího chování; poskytování poradenských služeb těmto žákům a jejich zákonným zástupcům, případně zajišťování péče odpovídajícího odborného pracoviště (ve spolupráci s třídními učiteli).
- 2) Spolupráce s třídními učiteli při zachycování varovných signálů spojených s možností rozvoje sociálně patologických jevů u jednotlivých žáků a tříd a participace na sledování úrovně rizikových faktorů, které jsou významné pro rozvoj sociálně patologických jevů ve škole.
- 3) Příprava podmínek pro integraci žáků s poruchami chování ve škole a koordinace poskytování poradenských a preventivních služeb těmto žákům školou a specializovanými školskými zařízeními.

1.2. Výchovný poradce

Stanovování koncepce rozvoje oboru středního vzdělání s maturitní zkouškou nebo oboru vzdělání ukončeného absolutoriem nebo rámcových vzdělávacích programů.

Specializovaná metodologická činnost v oblasti pedagogiky a psychologie, k jejímuž výkonu je nezbytné získání specializace stanovené zvláštním právním předpisem.

1) Je přímo podřízen řediteli školy

- v interních vztazích jedná svým jménem,
- v externích vztazích jedná jménem školy s rodiči ve věcech týkajících se jejich dětí – žáků školy, na základě zvláštního pověření ředitele školy i ve věcech týkajících se ostatních záležitostí školy jako celku.

2) Řídí:

Koordinuje práci všech vyučujících v oblastech pedagogické diagnostiky šetření žáků se speciálně vzdělávacími potřebami a žáků nadaných s cílem stanovení úprav ve vzdělávání, spolupracuje se školskými poradenskými zařízeními, zajišťuje spolupráci s orgány státní správy a samosprávy, zejména orgány péče o děti, jedná s rodiči, zákonnými zástupci.

3) Samostatně zajišťuje:

- Evidenci žáků se speciálně vzdělávacími potřebami, podává ve spolupráci s třídními učiteli návrhy na jejich vyšetření, seznamuje s výsledky vyšetření ihned třídní učitele, na pedagogických poradách všechny vyučující. Sleduje výsledky práce vyučujících v této oblasti, informuje o nich ředitele školy.
- Agendu spojenou s přijímacím řízením žáků na střední školy a vysoké školy – předávání informací žákům a rodičům, spolupráce s pracovníky vysokých škol, spolupráce s úřadem práce, pomoc při vyplňování přihlášek žáků ke studiu, apod.
- Sleduje změny v právních předpisech týkajících se problematiky výchovného poradenství a seznamuje s nimi pedagogické zaměstnance.
- Vzdělává se v oblasti nových a alternativních výchovných trendů, informuje o nich vyučující, navrhuje jejich účast na akcích DVPP zaměřených do oblasti výchovného poradenství.
- Zvýšenou pozornost věnuje dětem a mládeži s problémovým vývojem a s rizikovým chováním.
- Zajišťuje, aby všichni pedagogičtí a výchovní pracovníci spolupracovali se zákonnými zástupci žáků při přípravě a realizaci preventivních, osvětových a konzultačních akcí.
- Návrhy na integraci zdravotně postižených žáků.

4) Předkládá vedoucímu pedagogického útvaru návrhy na přeřazení žáka do jiného typu školy (resp. školského zařízení)

5) Předkládá pedagogické radě informace o nových vyšetřeních žáků, změnách v právních předpisech.

6) Spolupracuje

- s pracovníkem zodpovědným za provádění a koordinaci preventivních aktivit v oblasti prevence zneužívání návykových látek. Spolu s ním sleduje projevy zneužívání návykových látek a ostatní sociálně patologické jevy (patologické hráčství, šikanování vandalismus, brutalita, rasismus, kriminalita a další) a navrhuje cílená opatření,
- ve spolupráci s třídními učiteli řeší závažné výchovné problémy, které vyžadují zapojení policie, psychologů, orgánů péče o děti,
  - s rodiči žáků, zákonnými zástupci,
  - s pracovníky školských poradenských zařízení, (PPP, SPC)
  - s pracovníky jiných škol, zvláštní školy, specializované školy, diagnostické ústavy,
  - s pracovníky sociálních institucí a orgánů,
  - s úřadem práce.

1.3. Školní psycholog

Specializovaná metodologická činnost v oblasti pedagogiky a psychologie, k jejímuž výkonu je nezbytné získání specializace stanovené zvláštním právním předpisem.

1) Je přímo podřízen řediteli školy

- v interních vztazích jedná svým jménem,
- v externích vztazích jedná jménem školy s rodiči ve věcech týkajících se jejich dětí – žáků školy, na základě zvláštního pověření ředitele školy i ve věcech týkajících se ostatních záležitostí školy jako celku.
- Školní psycholog vstupuje do práce školy prostřednictvím ředitele školy a začíná pracovat s celým systémem školy.

2) Kompetence školního psychologa

- Plní aktivity spojené s pedagogickým sborem, s jednotlivými učiteli, s třídními učiteli, s žákovskými kolektivy, s jednotlivými žáky a s jejich rodiči. Nedílnou součástí této práce je také spolupráce s odborníky v jiných zařízeních, nejčastěji v PPP, SPC, SVP, dále s lékaři, s psychiatry, se sociálními pracovníky, s pracovníky v krizových centrech apod.
- Podílí se na vytváření Programu pedagogicko-psychologického poradenství ve školách. Tyto programy odrážejí specifika dané školy i regionu a vytvářejí prostor pro koordinaci služeb s ostatními subjekty, které poskytují poradenské služby.
- Nezaměřuje se pouze na problémové oblasti, působí v oblastech primární prevence, v práci s nadanými žáky (Klub nadaných dětí; spolupráce s společností Mensa)
- Spolupracuje s výchovným poradcem a metodikem prevence.
- Třídním učitelům pomáhá nejčastěji různými variantami sociometrických metod při diagnóze a intervenci do sociální atmosféry a vztahů v třídních kolektivech. Provádí intervence, vyhodnocuje postupy, analyzuje vztahy a usnadňuje mnohdy zablokovanou komunikaci ve třídě a mezi třídou a učiteli. Pomáhá také s depistáží a diagnostikou problémových žáků, s organizováním skupinových aktivit i zážitkové pedagogiky (organizace adaptačních a teambuildingových aktivit).
- Metodickou pomoc poskytuje vyučujícím také při vytváření individuálních vzdělávacích plánů, při integraci žáků, v kariérovém poradenství.
- Poskytuje krizové intervence, konzultuje, provádí diagnostické činnosti zaměřené na osobnostní a intelektové charakteristiky žáků, na poruchy chování a učení, výukové obtíže, na styly učení, na školní selhávání, na výchovné problémy a patologické jevy. Zabývá se adaptačními problémy, vztahovými problémy, problémy spojenými s volbou profese.

2. Strategie školní neúspěšnosti

2.1. Poradenské pracoviště

S žáky ohroženými školní neúspěšností pracují na škole v rámci poradenského pracoviště školní psycholog, výchovný poradce a metodik prevence ve spolupráci s třídním učitelem a učitelem daného předmětu.

2.2. Diagnostika žáka

V případě vzniklých problémů (např. prospěchově slabý žák, vysoká absence žáka, dlouhodobé zdravotní problémy, nízká sebedůvěra a nedostatečná motivace, negativní postoj ke škole, náhlá událost v rodině žáka), které povedou k neúspěšnosti žáka, informuje učitel nebo třídní učitel výchovného poradce. Na základě provedené pedagogické diagnostiky jsou u těchto podchycených žáků zjišťovány konkrétní příčiny jejich selhání ve škole. Diagnostika pak umožní nastavit vhodná podpůrná opatření.

2.3. Plán pedagogické podpory (PLPP) a spolupráce se zákonným zástupcem žáka

Pokud nedochází ke zlepšení, nebo se naopak školní prospěch dále ještě zhoršuje, jsou neprodleně informováni zákonní zástupci žáka prostřednictvím výchovného poradce a zároveň je písemně vypracován PLPP. Výchovný poradce ve spolupráci s třídním učitelem, popř. metodikem prevence, svolává schůzku se zákonným zástupcem žáka a s žákem. Na schůzce se projedná PLPP a rovněž podíl žáka na této podpoře.

2.4. Podíl učitele na podpoře

Výchovný poradce i školní psycholog se podílí na koordinaci spolupráce mezi žákem a vyučujícími. Učitel v rámci konzultačních hodin umožňuje žákům individuální nebo skupinové konzultace. Učitel si vede písemnou evidenci a záznamy těchto konzultací. Učitel realizuje PLPP.

2.5. Vyhodnocení

V průběhu školního roku v souladu s vyhláškou č. 27/2016 Sb. výchovný poradce vyhodnocuje PLPP ve spolupráci s TU a žákem.

2.6. Závažnější problémy

V případě závažnějších problémů či zájmu samotného žáka nebo zákonného zástupce žáka školní psycholog a výchovný poradce navrhnou a zprostředkovávají spolupráci s odborníkem v PPP nebo SPC. Pokud žák obtíže překoná, podpůrná opatření se ukončí. Při selhání podpůrných opatření se žákovi doporučí opakování ročníku, přerušování studia nebo zvážení výběru jiné školy.

3. Minimální preventivní program

Minimální preventivní program je vydán na základě metodického pokynu k primární prevenci sociálně patologických jevů u žáků, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních (21 291/2010-28).

Náplní primární prevence v působnosti MŠMT je

A) předcházení zejména následujícím rizikovým jevům v chování žáků:

- záškoláctví,
- šikana, rasismus, xenofobie, vandalismus,
- kriminalita, delikvence,
- užívání návykových látek (tabák, alkohol, omamné a psychotropní látky – dále jen „OPL“)
a onemocnění HIV/AIDS a dalšími infekčními nemocemi souvisejícími s užíváním návykových látek,
- závislost na politickém a náboženském extremismu,
- netolismus (virtuální drogy) a patologické hráčství (gambling)

B) rozpoznání a zajištění včasné intervence zejména v případech:

- domácího násilí,
- týrání a zneužívání žáků, včetně komerčního sexuálního zneužívání,
- ohrožování mravní výchovy mládeže,
- poruch příjmu potravy (mentální bulimie, mentální anorexie).

Základním principem strategie prevence sociálně patologických jevů u žáků a mládeže ve školství je výchova žáků ke zdravému životnímu stylu, k osvojení pozitivního sociálního chování a zachování integrity osobnosti.

Minimální preventivní program je založen na podpoře vlastní aktivity žáků, pestrosti forem preventivní práce s žáky, zapojení celého pedagogického sboru školy a spolupráci se zákonnými zástupci žáků školy.

Minimální preventivní program je zpracováván na jeden školní rok školním metodikem prevence, podléhá kontrole České školní inspekce, je průběžně vyhodnocován a písemné vyhodnocení účinnosti jeho realizace za školní rok je součástí výroční zprávy o činnosti školy.

3.1. Charakteristika cílů školy

Dlouhodobé cíle:

a/ žáci

- prohlubovat povědomí žáků o sociálně patologických jevech a o jejich možných následcích
- prohlubovat právní vědomí /předpisy, zákony/
- posilovat komunikační dovednosti a zdravé sebevědomí
- řešit problémy nenásilnou formou
- zkvalitnit komunikaci mezi žáky navzájem, mezi žáky a dospělými

b/ pedagogové

- zapojit více učitelů do vzdělávání v oblasti prevence
- prohloubit spolupráci mezi sborovnyami
- zlepšit spolupráci a komunikaci mezi školou a rodiči
- zkvalitnit spolupráci s metodikem prevence
- zlepšit spolupráci třídních učitelů a ostatních pedagogů
- podchyťovat skryté projevy sociálně patologických jevů

c/ rodiče

- zlepšit komunikaci mezi rodiči a školou

Střednědobé cíle:

- využívat externích služeb
- zlepšit klima tříd a školy
- spolupracovat s problémovými žáky
- zapojit rodiče do akcí tříd i školy
- informovat učitele o seminářích zaměřených na prevenci

Krátkodobé cíle:

- vytvořit seznam externích pracovníků a navázat možnou spolupráci
- týmově řešit aktuální problémové situace
- shromažďovat podklady pro vytvoření krizového plánu školy
- propagovat a nabízet pedagogům semináře o sociálně patologických jevech
- snížit neomluvenou absenci

3.2. Témata prevence ve výuce

OV, ZSV – politologie, zákonodárství, zákony týkající se držení, užívání a dealerství drog, nelegální převoz drog. Člověk, společnost, šikanování, agrese. Právní normy – trestní, rodinné a pracovní právo. Úloha reklamy.

Psychologie – obecná psychologie, fantazie, vjemy, představy, vliv návykových látek na psychiku člověka, vývojová psychologie – charakteristika jednotlivých věkových období + krizová období vývoje, charakter -změny vlastností působením drog, regulace lidské psychiky, aktivní sociální učení – asertivita, sebeovládání, vztahy mezi lidmi, komunikace

Český jazyk a literatura – Beatnici, surrealismus, česká literatura, R. John (Memento)

Chemie – Alkohol, závislost. Zneužívání návykových látek, léky, tabakismus. BOZP – práce s jedy, organickými rozpouštědly.

Biologie – vliv návykových látek na vývoj jedince. Potravní řetězce- vliv racionální výživy na zdraví, stravovací návyky, jídelníček. Poruchy příjmu potravy – mentální anorexie a bulimie. Zdravý životní styl. Zneužívání některých plodin- mák, konopí seté, durman.

Tělesná výchova – výchova ke zdravému životnímu stylu, zvyšování odolnosti vůči zátěži, posilování, anabolika, vliv návykových látek na zdravotní stav a výkonnost člověka.

Zeměpis - hlavní oblasti produkce návykových látek, lidské rasy, ohniska národnostních konfliktů.

Cizí jazyky – slovní zásoba, vyhledávání informací na internetu.

Matematika - zapojení do soutěží v rámci volnočasových aktivit, Matematická olympiáda, Klokán, Pythagoriada, lingvistika, korespondenční soutěže, finanční matematika – mzdy, půjčky, spoření.

Chemie - korespondenční soutěže, ochrana zdraví při práci s chemikáliemi, drogy a léčiva – zneužívání, chemické pochody, alkohol a alkoholismus, školní chemická soutěž.

Výtvarná výchova - tematické práce k drogám, k estetickému prostředí, k lidským vztahům, k zdravému životnímu stylu.

Dějepis – vzory osobností, zákony a jejich prosazování.

3.3. Nabídka tradičních aktivit pro studenty:

Zájmové kroužky (sportovní, pěvecký sbor, ekologický)

Společenské a kulturní akce (filmová představení, výstavy, koncerty, účast na charitativních akcích)

Sportovní akce pořádané školou (LZVK, turistický kurz)

Společenské akce ve škole (vánoční program, DOD, Reprezentační ples školy, Majáles...)

Poznávací výměnné pobyty a zájezdy s jazykovou tematikou

Schránka důvěry v jednotlivých třídách dle uvážení jednotlivých třídních.

Klub nadaných dětí

Informační nástěnka

Informační nástěnka je umístěna na hlavní chodbě školy. Slouží k předání důležitých informací z oblasti primární prevence. Dále je veškerý informační materiál umístěn v knihovně. U knihovny jsou kontakty a rozpis konzultačních hodin pro školního psychologa a výchovného poradce.

Zákony

- 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí
- 91/1998 Sb. o rodině
- 167/1998 Sb. o návykových látkách
- 218/2003 Sb. o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy
- 101/2000 Sb. o ochraně osobních údajů
- 561/2004 Sb. školský zákon
- 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnicích

Vyhlášky

- 27/2016 Sb. o vzdělávání dětí, žáku a studentu se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáku a studentu nadaných
- 73/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních
- 317/2005 Sb. o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému

Metodické pokyny

- 20 006/2007-51 vymezuje netolismus a patologické hráčství jako velmi rizikový vliv pro zdravý rozvoj mladé generace. Cílem projektu je přispět k prevenci těchto sociálně patologických jevu nejen poskytnutím podstatných informací, ale i zážitkem ze setkání s vyléčeným hráčem.
- 14 144/98-22 spolupráce škol a předškolních zařízení s Policií CR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané
- 14 423/1999-22 k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance
- 14 514/2000-51 k prevenci sociálně patologických jevu ve škole
- 28 275/2000-22 k prevenci šikanování
- 10 194/2002-14 k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáku z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví
- 25 884/2003-24 Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií CR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže na dětech a mládeži páchané (nahrazuje 14144/98-22 z roku 1998)
- 11 691/2004-24 Pravidla pro rodiče a děti k bezpečnějšímu užívání internetu
- 21 149/2016 k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení
-

Ostatní dokumenty

- Plán výchovného poradenství
- Plán metodika primární prevence

- Protidrogová strategie EU na období 2017- 2020

- Úmluva o právech dítěte

- Školní řád

Sociální síť spolupracujících organizací

- PPP Strakonice, tel.724 831 377
- Policie ČR Strakonice – oddělení tisku a prevence Mgr. Jaromíra Nováková, tel. 724 250841
- Dětské centrum Jihočeského Kraje – ředitel Mgr. Martin Karas, tel. 728 199420
- Občanské sdružení Prevent – tel. 383 323920
- Probační a mediační služba Strakonice; ID datové schránky: 6k3gm3p
- Linka důvěry Strakonice – tel. 722 050013
- Linka bezpečí Praha, tel: 116 111, pomoc@linkabezpeci.cz
- Krizová linka IPPP ČR
- Krizová telefonní linka k šikaně pro učitele, žáky a jejich rodiče tel. 283 881 250
- www.msmt.cz stránky MŠMT
- www.mvcr.cz stránky MV ČR
- www.ippp.cz stránky IPPP
- www.ceskaskola.cz podnětné články a diskuze
- www.odrogach.cz - kazuistiky s nabídkou řešení při výskytu drog u žáků na půdě školy, návody pro pedagogy ap.
- www.dropin.cz drogy - odborné články

4. Školní program proti šikaně

Cílem programu je vytvořit ve škole bezpečné prostředí, kde žáci navzájem spolupracují, respektují se, a kde se rozvíjí pozitivní vztahy nejen mezi žáky ve třídách, ale i mezi žáky a učiteli.

Tento program vychází z Metodického doporučení MŠMT k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č. j. 21291/2010-28, příloha č. 6 a Metodického pokynu ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č. j. MŠMT-21149/2016).

Škola je povinna zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví žáků v průběhu všech vzdělávacích a souvisejících aktivit a současně vytvářet podmínky pro jejich zdravý vývoj a pro předcházení vzniku rizikového chování (sociálně patologických jevů). Z tohoto důvodu musí každý pedagogický pracovník šikanování mezi žáky předcházet, jeho projevy neprodleně řešit a každé jeho oběti poskytnout okamžitou pomoc.

4.1. Charakteristika šikany

Šikana je agresivní chování ze strany žáka/ů vůči žákovi nebo skupině žáků či učiteli, které je založeno na vědomé, záměrné, úmyslné a obvykle skryté snaze ublížit fyzicky, emocionálně, sociálně.

4.2. Podoby šikany

- Přímá šikana může mít podobu fyzickou (bití, tahání za vlasy ...), verbální (vulgární nadávky, vyhrůžky ...), neverbální (urážlivá gesta, ničení věcí...).
- Nepřímá šikana neútočí přímo, agresor může využívat prostředníka. Formy nepřímé šikany

mohou zahrnovat záměrnou ignoraci, izolování žáka, rozšiřování pomluv atd.

- Kyberšikana nebo taky elektronická šikana může mít podobu zakládání falešných profilů, prezentace zraňujících komentářů na webu atd., má daleko větší dosah a bývá doplňkem přímé i nepřímé šikany.

Šikana je každé chování, které splňuje tyto znaky:

- je cílené vůči jedinci nebo skupině,
- je obvykle opakované, často dlouhodobé,
- jeho záměrem je oběti ohrozit, ponížit či zastrašit,
- oběť se mu neumí bránit a dlouhodobě trpí.

Šikana není:

- jednorázová rvačka, nevhodný vtíp či konflikt,

- vyčlenění dítěte z kolektivu, pokud není motivováno snahou ublížit či pobavit se na jeho úkor.

4.3. Školní program proti šikanování

je dlouhodobý a trvalý proces, který má žáky a učitele chránit před šikanováním.

Zahrnuje tyto oblasti působení:

- Pedagogičtí pracovníci jsou seznámeni s obsahem Metodického doporučení MŠMT k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č. j.21291/2010-28, příloha č. 6 a Metodického pokynu ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č. j. MŠMT-21149/2016), se zásadami diagnostiky šikany a postupy při jejím řešení, se školním programem proti šikanování.
- Škola se podílí na dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, na vytváření bezpečného prostředí pro předcházení šikany. Vedení školy pověřilo zástupce z řad ped. pracovníků specifickými otázkami v prevenci řešení šikany, který se bude v tématu pravidelně vzdělávat. Tento pedagog disponuje kompetencemi zejména k šetření počáteční šikany a vyhodnocení potřeby školy ve vztahu k pokročilé šikaně.
- Pracovníci školy si uvědomují důležitost zvládnutí efektivní komunikace s žáky jako podmínky rozvoje bezpečného prostředí. Znají důležitost prevence i postupy řešení při zjištění problémů. Jsou si vědomi, že vytvoření a udržování bezpečného klimatu ve třídě (škole) je dlouhodobou záležitostí.
- Prevence probíhá v třídnických hodinách, ve výuce, ve školním životě i mimo výuku (celodenní, víkendové akce,...).
- Je vytvořen ochranný režim (ŠŘ) - žáci jsou podrobně seznámeni se školním řádem, s důrazem na pasáže týkající se vztahů ve třídě, norem chování a žáci jsou seznámeni i s formami postihů v případě porušování školního řádu.
- Součástí prevence je i udržování dobrých vztahů se školami v okolí. Škola pořádá různé meziškolní soutěže a aktivity a zúčastňuje se jich (turnaje ve sportovních disciplínách, znalostní soutěže, Mistrovství škol České a Slovenské republiky v pišqqworkách apod.)
- Důraz je kladen na systém vzájemné komunikace mezi pedagogy, pravidelnou spolupráci třídních učitelů se školními metodiky prevence a výchovnými poradci, kteří vedou průběžné záznamy o problémech v jednotlivých třídách o řešení případů, jednání s rodiči, s jejich výsledky seznamují vedení školy.
- K průběžnému vyhodnocování situace ve třídách se využívají i konzultace s pracovníky Renarkonu, se kterými škola už dlouhodobě spolupracuje. Jejich prožitkové programy pro třídy pomáhají předcházet sociálně patologickým jevům a také pomáhají v monitoringu tříd.
- Na řešení konkrétních případů šikany bude pracovat užší realizační tým, ve kterém je školní psycholog, školní metodik prevence, výchovný poradce, zástupce vedení školy, třídní učitel.

- Je vytvořen společný postup pedagogů i rodičů při řešení případů šikanování – krizový plán řešení šikany.
- Poradenské služby na škole poskytují: výchovný poradce a školní metodik prevence v konzultačních hodinách nebo kdykoliv po domluvě. Časy konzultačních hodin jsou uveřejněny na webových stránkách školy.
- Spolupráce se specializovanými zařízeními.
- Prevence směrem k rodičům: Rodiče jsou seznámeni se školním řádem. Během prvních třídních schůzek jsou rodiče prvního ročníku třídními učiteli informováni o Minimálním preventivním programu i o Programu proti šikanování a vyzváni ke spolupráci a neodkladnému oznámení v případě podezření na náznaky šikany vůči jejich dětem.

Informace a pomoc s tématikou školní šikany a kyberšikany

KOLÁŘ, Michal. Skrytý svět šikanování ve školách: příčiny, diagnostika a praktická pomoc. Vyd. 2. Praha: Portál, 2000. Pedagogická praxe. ISBN 80-7178-409-5.

www.nasedite.cz

www.minimalizacesikany.cz

www.sikana.org

5. Krizový plán školy

Krizový plán školy je dokument, ve kterém je přesný návod postupu při řešení krizových situací ve škole.

Krizový plán školy vychází z těchto dokumentů:

- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, č. j. 21291/2010-28
- Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance, č. j. 14423/99-22
- Metodický pokyn ministra školství k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení, č. j. 28275/2000-22
- Metodický pokyn k jednotnému uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví, č. j. 10194/2002-14
- Pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci zneužívání návykových látek ve školách a školských zařízeních, č. j. 16227/96-22
- Pravidla pro rodiče a děti k bezpečnějšímu užívání internetu, č. j. 11696/2004-24

Opírá se o tyto zákony:

- Zákon č. 359/1999 Sb., o sociální a právní ochraně dětí
- Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů
- Zákon č. 250/2016 Sb., o přestupcích
- Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákon
- Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách

Závazný pokyn policejního Prezidenta č. 8/2001 č. 4/200 o vstupu Policie ČR do škol

V rámci prevence škola především:

- Podporuje solidaritu a toleranci.
- Podporuje vědomí sounáležitosti.
- Posiluje a vytváří podmínky pro zapojení všech žáků do aktivit tříd a školy.
- Podporuje spolupráci mezi dětmi a rozvíjí jejich vzájemný respekt.
- Klade důraz na právní odpovědnost jedince a v tomto smyslu posiluje právní vědomí žáků.
- Zajišťuje v souladu s pracovním řádem dohled pedagogických pracovníků nad žáky zejména ve škole před vyučováním, o přestávkách, podle potřeby při pohybu žáků mimo školu-školních akcích, a to především v prostorách, kde by mohlo k šikanování docházet.
- Zajišťuje, aby žáci i pedagogičtí pracovníci byli seznámeni s negativními důsledky šikanování a nepodceňovali zejména počáteční projevy šikanování.

Při výskytu problémového chování postupuje škola podle těchto pravidel:

5.1. Šikana

Postup při odhalení šikany:

V případě oznámení a odhalení šikany bude postupováno následovně:

1. Případ bude oznámen řediteli školy, školní metodičce prevence a výchovné poradkyni.
2. Bude proveden diskrétní rozhovor s oznamovatelem a s obětí či oběťmi.
3. Bude prošetřeno písemné oznámení - upozornění (i anonymní) ze schránky důvěry.
4. Budou nalezeni vhodní svědci.
5. Budou vedeny individuální nebo konfrontační rozhovory (ne oběť X agresor)
6. Bude zajištěna ochrana oběti (obětem).
7. Bude veden a písemně zaznamenán rozhovor s agresorem (agresory), popřípadě konfrontace s nimi.

8. O šikanování budou informováni rodiče. Na jednání s vedením školy budou rodiče agresora informováni o vzniklé situaci a možnostech ohledně potrestání žáka, jako jsou: běžná výchovná opatření – napomenutí, důtka třídního učitele, důtka ředitele školy, snížená známka z chování.
9. Budeme pracovat s agresorem (uvědomování si svého chování a z toho vyplývajících následků).
10. V případě potřeby bude zabezpečena oběti, ale i agresorovi odborná pomoc (PPP, psychoterapeut, psycholog, psychiatr, středisko výchovné péče ...).
11. Z důvodu nápravy situace bude potřeba pracovat s celým třídním kolektivem.

Postup v případě pokročilé šikany:

Při náhlém projevu („výbuchu“) brutálního skupinového násilí bude postupováno následovně:

1. Bude zajištěna bezprostřední ochrana oběti (obětí).
2. Bude na pomoc přivolán další pracovník (pracovníci) školy.
3. Bude zabráněno agresorům v domluvě na křivé výpovědi.
4. Bude věnována dostatečná péče oběti (podpora, uklidnění, ošetření, ...).
5. Čin bude nahlášen policii ČR a oddělení péče o dítě.
6. Vyšetřování bude vést policie ČR.
7. Škola bude informovat rodiče či zákonné zástupce obou stran (oběti i agresora).
8. Škola doporučí ve spolupráci s oddělením péče o dítě rodičům či zákonným zástupcům dítěte případná výchovná opatření:
  - umístění dítěte (agresora) do pobytového oddělení SVP
  - realizace dobrovolného diagnostického pobytu žáka v diagnostickém ústavu
  - podání návrhu OSPODu (Orgánu sociálně právní ochrany dítěte) k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření nebo ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu
  -
9. Škola doporučí odbornou pomoc oběti a jejím rodičům (PPP, psychoterapeutická péče, psycholog, psychiatr, pediatr ...).

5.2. Výskyt tabákových výrobků:

Ve vnitřních i vnějších prostorách školy je zakázáno kouřit. Žák si je vědom, že porušením zákazu kouření ve všech prostorách školy se vystavuje přísným kázeňským postihům (Školní řád Gymnázia Strakonice, II. Povinnosti žáků, ods.6,7).

Postup při konzumaci tabákových výrobků ve škole:

1. Je-li žák ve škole přistižen při konzumaci tabákových výrobků, je nutné mu v další konzumaci zabránit.
2. Tabákový výrobek je nutné žákovi odebrat a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
3. Pedagogický pracovník o události sepíše stručný zápis s vyjádřením žáka, který bude založen v agendě výchovného poradce, metodika prevence.
4. V případě porušení zákazu kouření informuje třídní učitel písemně zákonného zástupce nezletilého žáka.
5. V závažných případech, zejména s ohledem na věk a chování žáka, jestliže se jednání opakuje, vyrozumí škola orgán sociálně právní ochrany dítěte.
6. Z konzumace tabákových výrobků jsou pro žáka vyvozena následující výchovná opatření:
  - a) přinesení cigaret, tabákových výrobků – důtka třídního učitele
  - b) prokázané kouření (1x) – důtka ředitele školy
  - c) prokázané kouření (2x a více) -2. stupeň z chování

5.3. Výskyt alkoholu

Prodej alkoholu osobám mladším 18 let je v ČR zakázáno. Zakázáno je rovněž osobám mladším 18 let alkohol nabízet, anebo je v konzumaci alkoholu podporovat. Podávání alkoholických nápojů osobám mladším 18 let může být trestným činem nebo přestupkem. Školním řádem Gymnázia Strakonice (II. Povinnosti žáků, odst.7) je stanoven zákaz užívání alkoholu v prostorách školy a na všech akcích pořádaných školou.

Postup při konzumaci alkoholu ve škole:

1. Je-li žák ve škole či na školní akci přistižen při konzumaci alkoholu, je nutné mu v další konzumaci zabránit.
2. Alkohol je třeba žákovi zabavit a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
3. Podle závažnosti momentálního stavu žáka pedagogický pracovník posoudí, jestli mu nehrozí nějaké nebezpečí.(bezprostřední ohrožení na zdraví a životě).
4. V případě, kdy je žák pod vlivem alkoholu do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě,
5. zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a volá lékařskou službu první pomoci.
6. Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, sepíše pedagogický pracovník stručný záznam s vyjádřením žáka, který založí výchovný poradce a metodik prevence do své agendy, a bude vyrozuměno vedení školy.
7. V případě, že žák není schopen pokračovat ve vyučování, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka neprodleně vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.
8. Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola orgán sociálně právní ochrany dítěte a vyčká jeho pokynů.
9. Zákonnému zástupci ohlásí škola písemnou formou skutečnost, že žák konzumoval alkohol ve škole i v případě, kdy je žák výuky schopen.
10. Jestliže se situace opakuje, splní škola oznamovací povinnost k orgánu sociálně právní ochrany dítěte § 10 odst. 4 písmeno g) zákona 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí.
11. V případě uživatelského zájmu nebo zájmu jeho zákonných zástupců, poskytne škola potřebné informace o možnosti odborné pomoci při řešení takové situace.
12. Za nebezpečné a protiprávní jednání je rovněž považováno navádění jiných žáků k užívání alkoholických nápojů.
13. Z přinesení a konzumace alkoholu ve škole jsou pro žáka vyvozeny následující výchovná opatření:
  - přinesení - důtka třídního učitele
  - prokázané požití alkoholu (1x) – důtka ředitele školy
  - prokázané požití alkoholu (2x a více) -2. stupeň z chování

•

Postup při nálezu alkoholu ve škole:

V případě, kdy pracovníci školy naleznou v prostorách školy alkohol, postupují takto:

1. Tekutinu nepodrobují žádnému testu ke zjištění chemické struktury a o nález ihned uvědomí vedení školy.
2. Nalezenou tekutinu uloží u vedení školy pro případ usvědčujícího důkazu a zpracují stručný zápis o události.

V případě, kdy pracovníci školy zadrží u nějakého žáka alkohol, postupují takto:

1. Tekutinu nepodrobují žádnému testu ke zjištění chemické struktury. O nález ihned uvědomí vedení školy.
2. O nález sepiší stručný záznam s vyjádřením žáka, u kterého byl alkohol nalezen. (datum, místo a čas nález, jméno žáka, podpis žáka). V případě, že žák odmítá podepsání záznamu, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomna ředitel školy nebo zástupkyně školy. Zápis záznamu založí metodička prevence a výchovná poradkyně do své agendy.
3. O nález vyrozumí zákonného zástupce žáka, jedná-li se o opakovaný nález u téhož žáka i orgán sociálně právní ochrany dítěte.
4. V případě podezření, že alkohol obsahuje i jiné příměsi a žák je intoxikovaný, je i zajištěná tekutina předána přivolanému lékaři.

5.4. Omamné a psychotropní látky (OPL)

Zakázána je výroba, distribuce, přechovávání, šíření a propagace OPL, a to bez ohledu na věk žáka a prostředí, ve kterém by k tomu docházelo. Zakázáno je rovněž navádění k užívání těchto látek.

Konsumace OPL ve škole

1. Je-li žák přistižen při konzumaci OPL v prostorách školy v době vyučování nebo v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.
2. Návykovou látku mu pracovník školy odebere a zajistí tak, aby nemohl v konzumaci pokračovat.

3. Podle závažnosti momentálního stavu žáka a případně dalších okolností, pedagogický pracovník posoudí, jestli mu nehrozí nějaké nebezpečí.
4. V případě, že je ohrožen žák na zdraví a životě, po požití OPL, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči, přivolá lékařskou službu první pomoci.
5. Pokud akutní nebezpečí nehrozí, pedagogický pracovník ihned zajistí vyjádření žáka a vyrozumí vedení školy.
6. V případě, že žák není schopen pokračovat ve vyučování, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl pro nezpůsobilost pokračovat ve výuce a k pobytu ve škole.
7. Jestliže není zákonný zástupce nedostupný, vyrozumí škola orgán sociálně právní ochrany a vyčká jeho pokynů. Škola může od orgánu sociálně právní ochrany vyžadovat pomoc.
8. Zákonnému zástupci škola oznámí konzumaci OPL dítětem i v případě, když je schopno výuky.
9. Současně splní škola oznamovací povinnost k orgánu sociálně právní ochrany dítěte a Policii ČR.
10. Z konzumace OPL ve škole je třeba vyvodit sankce stanovené školním řádem (dodatkem- Krizový plán).
11. Je třeba rozlišovat distributora od uživatele. Distribuce OPL je trestným činem, konzumace je hrubým porušením školního řádu.

Distribuce a nález OPL ve škole:

Distribuce OPL je považována za protiprávní jednání, může být kvalifikována jako trestný čin, množství látky není rozhodující. Přechovávání OPL je také protiprávní jednání, může být kvalifikováno jako přestupek nebo jako trestný čin.

Postup při zjištění OPL ve škole:

1. Jestliže má pracovník školy podezření, že došlo k distribuci OPL ve škole, uvědomí neprodleně vedení školy a současně oznámí tuto skutečnost Polici ČR.
2. Jestliže se tohoto jednání dopustila osoba mladší 18 let proti osobě mladší 18 let, vyrozumí škola zákonného zástupce a orgán sociálně právní ochrany mládeže.

Nález OPL v prostorách školy:

1. Látka se nepodrobuje testům a pracovník školy ihned informuje vedení školy.
2. Za přítomnosti dalšího pracovníka se vloží nalezený materiál do obálky, označí se datem, časem a místem nálezů, přelepí, orazítkuje a uschová v trezoru.
3. O nálezů škola vyrozumí Policii ČR.

Nález u některého žáka:

1. Zabavená látka se nepodrobuje testům a pracovník školy ihned informuje vedení školy.
2. Za přítomnosti dalšího pracovníka školy se vloží nalezený materiál do obálky, označí se datem, časem a místem nálezů, přelepí, orazítkuje a uschová v trezoru.
3. O nálezů škola vyrozumí Policii ČR a informuje zákonné zástupce žáka.
4. O nálezů je sepsán stručný záznam (datum, místo, čas nálezů, jméno, podpis žáka), zápisu je přítomen ředitel školy.
  - a. V případě, že se látka našla u žáka, který se jí intoxikoval, předá se zajištěná látka přivolanému lékaři.

Postup při podezření, že žák má u sebe OPL

1. Jedná se o podezření ze spáchání trestného činu nebo přestupku, řešení spadá do kompetence Policie ČR.
2. Škola neprodleně vyrozumí Policii ČR, zkonzultuje postup a informuje zákonného zástupce žáka.
3. Žáka je třeba izolovat a do příjezdu policie ho mít pod dohledem.
4. Pracovníci školy nesmí provádět osobní prohlídku a to ani prohlídku jeho věcí.

Výchovná opatření při nálezů, distribuci, užívání, přechovávání OPL v prostoru, areálu školy, při akcích školy:

- a) přinesené OL do školy (1x) – důtka ředitele školy
- b) prokázané užití látky (1x) – 2. stupeň z chování
- c) prokázané užití látky (2x a více) – 3. stupeň z chování

Distribuce OPL je trestným činem, řeší jej příslušné oddělení Policie ČR.

5.5. Záškoláctví

Třídní učitel by měl být nejpozději do 3 dnů informován od rodičů a zákonných zástupců o důvodu nepřítomnosti žáka ve škole. Pokud tak neučiní, situaci lze klasifikovat jako záškoláctví. Přestupek je hodnocen různými stupni výchovných opatření (viz školní řád, bod č.5)

0-10 neomluvených hodin – důtka TU

10 -20 neomluvených hodin – důtka ŘŠ

20 a více neomluvených hodin – 2., 3. stupeň z chování

5.6. Krádeže

Jde o protiprávní jednání, a jakmile se škola o takovém jednání dozví, bude tuto skutečnost hlásit orgánům činným v trestním řízení, nebo doporučí poškozenému (jeho rodičům, zákonnému zástupci), aby se na tyto orgány obrátil. Vést žáky k všímavosti vůči svému okolí (v případě, že budou svědky takového jednání - krádeže), aby ohlásili tuto skutečnost třídnímu učiteli, výchovnému poradci, školnímu metodiku prevence, řediteli školy, popřípadě jinému pedagogickému pracovníku školy.

5.7. Rasismus

Vzhledem k závažnosti tohoto tématu třídní učitel neprodleně zajistí bezpečnost případné oběti. Dále oznámí skutečnost rodičům nebo zákonným oběti i agresora a postupuje dle preventivního plánu proti šikaně, popř. informuje policii ČR dle závažnosti situace a případného ohrožení bezpečí oběti.

5.8. Vandalismus

Dle školního řádu žák nesmí vědomě ničit majetek školy či někoho jiného. Při zjištění takové skutečnosti jsou neprodleně informováni rodiče a zákonní zástupci. Žák (rodiče a zákonní zástupci žáka) je povinen uhradit způsobenou škodu. Přestupek je hodnocen různými stupni výchovných opatření (viz školní řád, bod č. 11,12,13)

5.9. Podvod

Zpravidla jde o podvody typu falšování podpisu rodičů nebo zákonných zástupců, klasifikace v žákovských knížkách, studijních průkazech. Pokud jde o falšování podpisu na omluvence z důvodu nepřítomnosti žáka ve vyučování, je třeba tento přestupek klasifikovat jako záškoláctví (viz záškoláctví). Tento přestupek je hodnocen různými stupni výchovných opatření (viz Krizový plán - záškoláctví).

5.10. Kyberšikana

Pokud je žák vystaven některé z forem soustavného obtěžování nebo napadání přes internet, mobilní telefon nebo přes sociální sítě (facebook):

- Třídní učitel okamžitě informuje ředitele školy, výchovného poradce, školního metodika prevence.
- Rodiče nebo zákonní zástupci jsou pozváni do školy a s jejich pomocí se snaží eliminovat možnost přístupu k žákovi (oběti) od agresora.
- Pokud je agresor neznámý, je v této situaci doporučeno řídit se **pravidly pro bezpečný pohyb na internetu** (také je lepší změnit telefonní číslo, adresu na facebooku, internetu, mailu či zvolit jinou sociální síť. Po určitou dobu se snažit vyhýbat těmto kontaktům.
- Pokud je agresor známý, je třeba informovat také zákonného zástupce agresora a vysvětlit mu, že jde v podstatě o trestný čin, který by měl být takto posuzován, pokud nebude s okamžitou platností ukončen.
- Pokud došlo k tomuto činu v prostorách školy, bude přestupek hodnocen různými stupni výchovných opatření (viz Krizový plán), v opačném případě je na zákonných zástupcích, zda případ nahlásí příslušným orgánům (Policii ČR).

5.11. Výchovná opatření

Výchovnými opatřeními jsou následující kázeňská opatření:

- Kázeňská opatření udělena třídním učitelem
- Kázeňská opatření udělena ředitelem školy
- Podmínečné vyloučení žáka ze školy
- Vyloučení žáka ze školy